

אייר תשע"ט / מאי 2019

אי אפשר להתחיל את הסקירה על **פסטיבל המלכים** – פסטיבל השחמט הראשון של קריית ים – מבלי לספר לקוראים על שני אנשים יקרים, שכל מה שקורה בשנתיים האחרונות בקריית ים בתחום השחמט הוא בעיקר בזכותם.

יצחק מאיר נולד בבולגיה בשנת 1934. עם פרוץ מלחמת העולם השנייה נסה משפחתו על נפשה, נתפסה בדרום צרפת על ידי כוחות וישי ונכלאה במחנות. לאחר זמן הוגלה האב לאושוויץ, האם הושלכה לבית הסוהר והילדים נמסרו למנזר. ב-1943, לאחר בריחה נועזת, גנבו האם וילדיה את הגבול לשווייץ. ב-1946, בהיות יצחק בן 12, גורשו ועלו ארצה כמעפילים. לאחר לימודי ספרות וחינוך באוניברסיטה העברית בירושלים, שימש יצחק כמורה בקיבוץ שלוחות בעמק בית שאן, ולאחר מכן התמנה כמנהל כפר הנוער "ימין אורד" בכרמל, בראשו עמד שמונה-עשרה שנים (זכרו פרט ביוגרפי זה בהמשך הכתבה...). בשנת 1979 הצטרף יצחק לשירות החוץ של ישראל וכיהן, בין השאר, כשגריר ישראל בבולגיה ושגריר ישראל בשווייץ. בעולם השחמט בישראל מוכר היטב יצחק מאיר, כחובב שחמט נלהב שיזם את הקמת בית השחמט ברמת אביב. בעת כהונתו כשגריר בבולגיה הכיר יצחק את המיליונר היהודי-בלגי **סול מארק** ושכנע אותו לתרום סכום כסף גדול להקמת הבית על ידי קרן תל אביב לפיתוח.

דוד אבן צור (משמאל) וד"ר צביקה ברקאי

יצחק מאיר

דוד אבן צור נולד במרוקו בשנת 1958 וגם הוא עלה לישראל בגיל 12. הוא גדל בקריית ים אך למד בבית הספר התיכון ב... "ימין אורד". משנת 2000 כיהן כסגן ראש עיריית קריית ים וממלא מקום ראש העיר. בשנת 2013 נבחר לראשות העיר, ובשנת 2018 שב ונבחר לכהונה שנייה של חמש שנים. אתם כבר יכולים לנחש - דוד, כמו תלמידים רבים ב"ימין אורד", למד ממורו יצחק את רזי השחמט ונדבק ממנו בחיידק האהבה למשחק.

לא ייפלא אפוא, שכשפנה המנהל לתלמידו, לפני כשנתיים, בהצעה להפוך את קריית ים לבירת השחמט של הצפון, נרתם ראש העיר בכל מרצו ומאודו להשגת המטרה. ראשית חוכמה, הוא קרא למנהלת אגף החינוך, **הגב' גלית גרינברג-לוי**, פרש בפניה את חזונו,

וביחד עם המנהלות המסורות של שמונת בתי הספר היסודיים בקריית ים והצוותים החינוכיים שלהם הם הפעילו במהירות את הפרויקט "שחמט לכל ילד" - לימודי שחמט כחלק מתוכנית הלימודים השבועית הרגילה בכל כיתות ב'. השנה צמח הפרויקט והתרחב גם לכיתות ג'. כמו כן מתקיימים שיעורים נוספים לחברי נבחרות בתי הספר מהכיתות הגבוהות יותר. בסך הכול לומדים היום לשחק שחמט יותר מאלף תלמידים בכארבעים כיתות במערכת החינוך היסודי של העיר. מורי השחמט המלמדים במסגרת הפרויקט הם **צביקה ניב ושאול מישקובסקי**. כאן המקום לציין שבבית הספר "אור אבנר" מתקיימים כבר מזה שנים שיעורי שחמט בהדרכתה של **אלה רחמימוב**.

וכמה מתלמידיו של שאול מישקובסקי

כמה מתלמידיו של צביקה ניב...

במקביל לפעילות הבית ספרית, נפתח בספרייה העירונית מועדון שחמט, המנוהל במסירות ובהשקעה אין קץ על ידי **נחום מאוטנר**. המועדון מושך אליו צעירים ומבוגרים מקריית ים ומסביבתה ורשומים בו כבר יותר ממאה חברים. בשנה וחצי הראשונות לקיומו התקיימו במועדון עשרות משחקי ליגה, תחרויות שונות, הדרכות ואימונים לשחקנים בכל הרמות ועוד ועוד. המועדון פועל מדי שבוע, בימי שני ורביעי (ומהשבוע גם בימי שלישי!), בשעות אחר הצהריים והערב, וכן במוצאי שבת. ראוויה לכל שבח מנהלת הספרייה, הגב' **דבורה קיסלוב**, על תרומתה ותמיכתה הבלתי מסויגות בפעילות השחמט הנערכת בין כתלי הבניין עליו היא מופקדת. מי שדחף וסייע, בעיקר בשלב הקמת המועדון (הוא גם זה ש"הביא" את נחום) ונתן כל סיוע אפשרי מטעם האיגוד הישראלי לשחמט, היה יו"ר האיגוד באותה עת, **ד"ר צביקה ברקאי**.

מנהל מועדון השחמט העירוני של קריית ים, נחום מאוטנר, בפעולה. גם מנהל, גם מארגן, גם שופט, גם מאמן, וגם .. תורם! החלום של כל מועדון שחמט.

ראש עיריית קריית ים, דוד אבן צור, מתמודד עם... ילדה. מאחוריו, ד"ר צביקה ברקאי, מ"מ יו"ר איגוד השחמט.

"פסטיבל המלכים" – גם הוא פרי השראתו ויוזמתו של יצחק מאיר – התקיים במשך השבועיים הראשונים של חודש מאי והיווה מעין סיכום ביניים לפעילות השחמט שהתקיימה בעיר עד כה. הפסטיבל המחיש את העובדה שעיריית קריית ים אימצה את השחמט והפכה אותו לדגל מוביל במערכת החינוך שלה. בשלב המוקדם של הפסטיבל – האליפויות הבית ספריות – השתתפו למעלה מ-300 ילדים.

ושחמט הוא משחק שאתה יכול לשחק שוב ושוב – בלי להשתעמם...

ואלה אלופי בתי הספר בקריית ים לשנת תשע"ט:
 "אור אבנר" – עופרי אטדגי ומאיר בר-שי מכיתה ג'
 "אורים" – אלי מילמן מכיתה ג'
 "אלמוגים" – בנימין חרמצוב מכיתה ג'
 "אמירים" – אלכס רידג'נקו מכיתה ו'
 "בראשית" – מיכאל אבידון מכיתה ד'
 "ימית" – דוד רינברג מכיתה ג'
 "סביונים" – יניב אפל מכיתה ב'!
 "עלומים" – דניאל סטרונגין מכיתה ד'

בחלק העיקרי של "פסטיבל המלכים", שנמשך שלושה ימים, התקיימו האירועים הבאים, רובם בספרייה העירונית:

- טקס הפתיחה, בו הודיע ראש העיר שבשנה הבאה יתרחב פרויקט לימודי השחמט גם לכיתות ד! ד"ר ברקאי הצביע על כך שקריית ים מהווה דוגמה ומופת לדרך שבה יכול ראש עיר שאוהב שחמט לקדם את הנושא תוך תקופה קצרה. ומנהלת אגף החינוך גלית גרינברג-לוי ציינה את התרומה העצומה של השחמט לחינוך ילדי העיר ולפיתוח יכולותיהם הלימודיות והשכליות. במסגרת הטקס חולקו גביעים ומדליות למצטייני המועדון במשחקי הליגה ובמוקדמות אליפות הארץ.
- אליפות קריית ים הפתוחה בשחמט בזק, בה השתתפו 30 שחמטאים. במקום הראשון זכה **אלכס קפליבצקי**, שצבר 8 נקודות ב-9 קרבות והקדים את בוריס לובין 7.5, שון לויטן, סמיון לייבוביץ וגיא צירילמן 6, דוד גרשקוביץ, אלכס צירילמן, טל בורנשטיין ויעקב מייזלין 5.5.
- גמר אליפות בתי הספר היסודיים בקריית ים, בו השתתפו יותר ממאה ילדים. ארבעה מהם צברו את מירב הנקודות (5) ונערך ביניהם "גמר שח", שבסופו נקבע הסדר הבא:

- **דוד רינברג** (כיתה ג מ"ימית") – אלוף קריית ים (ראשון משמאל בתמונה)
- **דניאל סטרונגין** (כיתה ד' מ"עלומים") – סגן אלוף קריית ים (באמצע)

- יניב אפל (כיתה ב' מ"סביונים") – מקום שלישי (ראשון מימין)
- אריק פרלמן (כיתה ב' מ"סביונים") – מקום רביעי

בדירוג הכללי של בתי הספר זכו בגביעי הצטיינות:

- בית הספר "סביונים"
- בית הספר "אור אבנר"
- בית הספר "ימית"

- משחק סימולטאני נגד רב אמן אביגדור ביחובסקי, בו השתתפו 20 שחמטאים. היחיד שסיים עמו בתיקו היה... ד"ר צביקה ברקאי, אך גם שוהם סויסה וג'ושוע ספיר לא עשו לאביגדור "חיים קלים" למרות שנצחו על ידו.

אלמוג בורשטיין (מימין), דוד אבן צור, נחום מאוטנר וד"ר צביקה ברקאי מתכוננים לטקס סיום "פסטיבל המלכים"

אולם, גולת הכותרת של אירועי פסטיבל המלכים הייתה הצגת מחזה מקורי העוסק כל כולו במשחק השחמט - "ערוגות השלום", שנכתב על ידי לא אחר מאשר **יצחק מאיר**, והמבוצע על ידי להקת "משנים כיוון", המורכבת מתלמידי בתי הספר בקריית ים, בבימויו ובהפקתו של **ארז ביטון**, שחקן תאטרון חיפה.

המחזה נוצר מתוך אמונה שלמה, שניתן ליישב מחלוקות וסכסוכים בדרכי שלום על ידי... משחק שחמט. המסר הוא שעל ידי חינוך לשחמט ניתן למגר תופעות של אלימות ואף לטפח בילדים ערכים כמו אחדות ושוויון. במקביל מלמד המחזה את הצופים כיצד לשחק שחמט ומציג להם את עולמו של "משחק המלכים".

ההצגה, הכוללת מספר שירים מקוריים שנכתבו והולחנו במיוחד עבורה, מספרת את סיפורן של שתי קבוצות חיילים, לבנים ושחורים, הנאבקים זה בזה. משני עברי הבמה רובצים חיילות וחיילים, קצינים, מלכות ומלכים המוכנים לקרב.

על "גבעה" של שקי חול יושב רועה עיוור ששמו מרן מאור. לידו, עוזריו הנאמנים בר ותום, מתבוננים בפליאה בשני המחנות. על מנת ליישב את הסכסוך בר ותום מוליכים את מרן מאור ומושיבים אותו בין שתי חבורות הלוחמים. המלך השחור נדהם. הוא מקים את אחד מחייליו, לוחש על אוזנו דבר מה ומשגר אותו אל מרן מאור. גם המלך הלבן נדהם. הוא עושה כמעשה המלך השחור. בזה אחר זה מגיעים החיילים משני הצדדים אל מרן מאור. לאורך המחזה ילמדו שני המחנות, שצבע עור אינו משנה ושבעזרת משחק השחמט ניתן ליישב מחלוקות.

במשך שלושת ימי הפסטיבל הוצג המחזה תשע פעמים, באולם הספורט החדש של בית הספר "עלומים", בפני 4,000 (!) תלמידי מערכת החינוך של קריית ים. להצגה האחרונה, שנערכה לאחר טקס הסיום וחלוקת הפרסים למצטייני הפסטיבל, הוזמן גם הקהל הרחב, ובין הבאים היו גם רעייתו ובתו של יצחק מאיר, שנבצר ממנו להגיע בעצמו בשל מצבו הבריאותי.

ההצגה, שלא הייתה כדוגמתה בארץ ואולי גם בעולם כולו, זכתה לשבחים רבים, ובימים אלה מתגבש רעיון, בשיתוף עם האיגוד הישראלי לשחמט, להעלותה בפני כל תלמידי בתי הספר בישראל! רוצים לראות בידאו? --- < <https://youtu.be/5LAKYjoQJQo>

בכינוס של האיגוד האירופי בנושא "שחמט בבתי ספר", שייערך בשבוע הבא במאמאיה שברומניה במקביל לאלופות אירופה לבתי ספר, יציג החתום מטה את הצלחתו של פרויקט השחמט בקריית ים כדוגמה וכמופת למקומות אחרים.

מי שניצח על ארגון הפסטיבל, ביחד עם החתום מטה, דאג לפרסום, לשיווק וליחסי הציבור שלו ואף הנחה את טקסי הפתיחה והסיום, היה דובר עיריית קריית ים, **נתי קיי זילברמן**.

להתראות בפסטיבל המלכים השני של קריית ים, תש"פ/2020, שבו יהיו, על פי התוכנית, גם מרכיבים לאומיים ואף בינלאומיים!

אלמוג בורשטיין
שופט ומארגן שחמט בינלאומי
מנכ"ל המרכז הישראלי לקידום השחמט